

Vår dato:

16.09.2020

Vår ref:

2020/8818

Deres dato:

Deres ref:

NORGESKJELL AS
Austdalsveien 258
7170 ÅFJORD

Saksbehandler, innvalgstelefon
Bjørn Rangbru, +47 73 19 92 03

Avslag på søknad om fellingstillatelse på ærfugl

Fylkesmannen gir på nåværende tidspunkt avslag på søknad om felling av ærfugl som beiter på blåskjell i anlegg i Ørland og Åfjord kommuner. Fylkesmannen mener at skader og ulemper forårsaket av faunaen må påregnes når blåskjell ikke er beskyttet. Dersom problemene fortsetter vil Fylkesmannen anbefale at det ses på muligheten for å etablere en fysisk sperre som hindrer ærfugl å få tilgang til blåskjell i anleggene.

Fylkesmannen viser til søknad fra Norgeskjell og Snadder og Snaskum av 7.5.2020 om felling av ærfugl som gjør skade. Til saken ligger følgende mottatte dokumenter:

07.05.2020	Brev fra Norgeskjell og Snadder og Snaskum om søknad om felling av ærfugl som gjør skade.
25.07.2020	Brev fra Ørland kommune til Norgeskjell AS med tillatelse til å felle ærfugl som gjør skade.
12.08.2020	Brev fra Norsk Ornitologisk Forening av 12.8.2020 til Ørland kommune hvor de påpeker at kommunen ikke lenger har hjemmel til å innvilge tillatelse til felling av ærfugl.
13.08.2020	Brev fra Ørland kommune til Fylkesmannen i Trøndelag hvor fellingstillatelsen trekkes tilbake, og hvor det bes om at søknaden behandles av Fylkesmannen.

Norgeskjell og Snadder og Snaskum har i brev av 7.5.2020 søkt om felling av ærfugl som gjør skade på blåskjell i deres anlegg i Ørland og Åfjord kommuner. Ørland kommune innvilger i brev av 25.7.2020 tillatelse til felling av 5 ærfugl. Norsk Ornitologisk Forening har i brev til Ørland kommune av 12.8.2020 påpekt at kommunen ikke lenger har hjemmel til å innvilge tillatelse til felling av ærfugl som gjør skade. Ørland kommune har i brev av 13.8.2020 til Fylkesmannen i Trøndelag trukket fellingstillatelsene på ærfugl. Kommunen ber om at saken behandles av Fylkesmannen i Trøndelag. Kommunen informerer om at Norgeskjell AS og Snadder og Snaskum kan gi ytterligere opplysninger i saken til Fylkesmannen dersom de ønsker det.

E-postadresse:
fmtlpost@fylkesmannen.no
Sikker melding:
www.fylkesmannen.no/melding

Postadresse:
Postboks 2600
7734 Steinkjer

Besøksadresse:
Strandveien 38, Steinkjer
Prinsens gt. 1, Trondheim

Telefon: 74 16 80 00
www.fylkesmannen.no/tl
Org.nr. 974 764 350

Søknad om felling av ærfugl som gjør skade skal behandles etter Forskrift om skadefelling, dødt vilt og bruk av vilt i oppdrett, forskning og dyrepark («viltforskriften» av 1.4.2020). Etter denne nylig vedtatte forskriften er Fylkesmannen myndighet til å behandle søknader om felling av ærfugl som gjør skade. Denne myndigheten lå før 1.4.2020 til kommunene.

Bakgrunn for søknad om felling av ærfugl

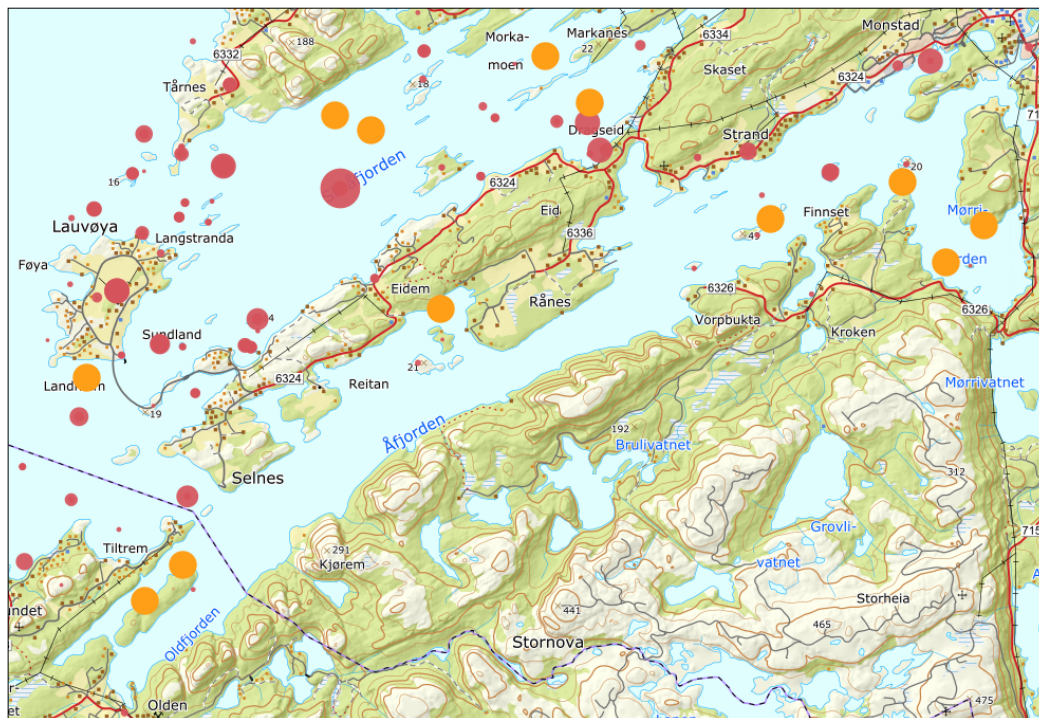
Norgeskjell AS og Snadder og Snaskum søker om å få felle ærfugl i alle blåskjellanleggene de har i Åfjord og Ørland kommuner. Skadelidte skriver at ærfugl er et stort problem da de beiter i anleggene, og at de risikerer å miste mange tonn med blåskjell i uka om ikke strakstiltak blir gjennomført. Skadelidte opplyser at det er flokker på totalt ca. 400 individer av ærfugl i anleggene. Disse flokkene vil ifølge skadelidte kunne tømme et anlegg på ca. 200 000 kg på en liten uke, hvis det ikke utføres tilsyn. Dette har en salgsverdi på ca. 5 millioner kroner.

Skadelidte opplyser at de aktivt jobber med å skremme ærfugl med bruk av båt, men at det er mest effektivt å få dem bort fra anlegget når det felles fugler når det er store flokker i området. Skadelidte ser det som nødvendig å felle ærfugl. Det søkes om å få felle hanner av ærfugl.

Fylkesmannens vurdering

Skjellanlegg hvor det produseres blåskjell har blitt mer og mer vanlig langs kysten. Blåskjell er en naturlig og viktig føde for flere dykkender, inkludert ærfugl. Skjellanleggene har stor tetthet av attraktive blåskjell og dykkender som ærfugl oppsøker erfaringsmessig disse «matkildene» dersom anleggene etableres i individenes opprinnelige fødesøksområder.

Norgeskjell AS og Snadder og Snaskum har til sammen 12 blåskjellanlegg i det aktuelle området. Registreringer i Artsdatabanken indikerer at det er jevnlig tilhold av ærfugl over store deler av området.

Blåskjellanlegg i det aktuelle området tilhørende Norgeskjell AS og Snadder og Snaskum (oransje punkter, kilde Akvakulturregisteret, Fiskeridirektoratet) og registreringer av ærfugl (røde punkter, kilde Artsdatabanken).

Det kreves tillatelse fra Trøndelag Fylkeskommune for dyrking av blåskjell i Trøndelag. Fylkesmannen avgir normalt uttalelse til Fylkeskommunen under behandlingen av søknad om tillatelse. Et element i uttalelsen er om mulige konflikter mellom vilt- og næringsinteressene. Eksempelvis som her ved en av de aktuelle lokalitetene, Bromsen Sør; *«Fylkesmannen vil gjøre oppmerksom på at anlegget vil kunne trekke til seg muslingspisende viltarter, noe som kan føre til konflikt mellom vilt- og næringsinteressene. Erfaring med blåskjellanlegg viser at ærfugl vil trekke mot slike anlegg og vil utgjøre en skadegjører for skjelloppdrettet. Blåskjell er en attraktiv næring for ærfugl som kan beite ned store deler av produksjonen – en ærfugl spiser opp til 2 kg blåskjell i døgnet. Skader og ulemper forårsaket av faunaen må etter Fylkesmannens vurdering påregnes ved drift av anlegget. Søkeren bør derfor selv iverksette tiltak for å forebygge viltskader»* (brev fra Fylkesmannen av 13.06.2019). Trøndelag Fylkeskommune har ved innvilgelse av tillatelser også uttalelser om konflikter mellom vilt- og næringsinteresser. Eksempelvis som her ved en av de aktuelle lokalitetene, Bromsen Sør; *«Det forutsettes at Norgeskjell AS gjør forebyggende tiltak for å unngå konflikter med ærfugl»* (brev fra Trøndelag Fylkeskommune av 22.11.2019).

Fylkesmannen vurderer søknaden om felling av ærfugl som gjør skade med utgangspunkt i § 3-6 i Forskrift om skadefelling, dødt vilt og bruk av vilt i oppdrett, forskning og dyrepark (viltforskriften), 1.4.2020. Fylkesmannen har her beslutningsmyndighet for ærfugl.

Den som har beslutningsmyndighet etter § 3-4 til § 3-6 kan etter søknad gi tillatelse til uttak for å stanse eller avverge skade hvis følgende vilkår er oppfylt:

- Skaden er eller kan bli av vesentlig økonomisk betydning.
- Skadeforebyggende tiltak er i rimelig utstrekning forsøkt, vurdert ut fra hvilke verdier som skal beskyttes og kostnadene ved alternative tiltak.
- Uttaket rettes mot skadegjørende individ.
- Uttaket er egnet til å stanse eller vesentlig begrense skadesituasjonen.
- Uttaket ikke truer bestandens overlevelse.

Dersom mordyr avlives i yngletiden, skal avkommet om mulig også avlives.

Ut fra foreliggende informasjon gjør Fylkesmannen følgende vilkårsvurdering;

- Fylkesmannen vurderer at skaden er eller kan bli av vesentlig økonomisk betydning. Ut fra tilgjengelig informasjon vurderer Fylkesmannen vilkåret som oppfylt.
- Hva som forstås med kravet «rimelig utstrekning», vil til enhver tid være gjenstand for skjønn. Momenter som vesentlig økning i arbeidsinnsats og eller investeringer som medfører vesentlige økonomiske utlegg vurderes som rimelig av Fylkesmannen. Dette gjelder spesielt dersom skadene opptrer flere ganger. Det er gjennomført noe forebyggende tiltak. Ifølge skadelidte jobbes det aktivt med å skremme ved å kjøre båt etter ærfuglen. Skadelidte mener det mest effektive er å felle ærfugl når det er store flokker. Sakspapirene viser også at det tidligere år er innvilget skadefelling flere ganger (kommunene har innvilget). Ut fra den tilgjengelige informasjonen ser det ikke ut til at det er forsøkt å etablere noen form for fysisk sperre som hindrer ærfugl å få tilgang til blåskjell i anleggene. Det er heller ikke noe informasjon om det er forsøkt å flytte skadeutsatte anlegg til områder hvor det er færre ærfugler. Ut fra foreliggende informasjon vurderer Fylkesmannen vilkåret som delvis oppfylt.
- Ifølge skadelidte er det mange individer av ærfugl som beiter på blåskjell i anleggene. Ærfuglen lever i flokk store deler av året. Hvis en flokk ligger ved et blåskjellanlegg er det grunn til å tro at de fleste individene i flokken beiter på blåskjellene. Uttak vil kunne rettes mot skadegjørende individer, men for hoveddelen av de skadegjørende individene vil det ikke kunne gjennomføres uttak. Ut fra foreliggende informasjon vurderer Fylkesmannen likevel vilkåret som oppfylt.
- Erfaringer fra tidligere innvilgede fellingstillatelser tyder på at utfordringene med ærfugl som beiter i anleggene ikke blir løst om det innvilges fellingstillatelser på noen individer. Ærfuglen kan

bli relativt gammel (over 20 år) og individene vil huske hvor det er lett tilgjengelige matkilder, som skjellanlegg. Det er derfor grunn til å tro at individene vil komme tilbake år etter år så lenge det er lett tilgjengelig mat. I tillegg vil trolig voksenfuglene ta med seg ungene til matkildene slik at de også blir kjent med hvor det er enkelt å finne mat. Det er grunn til å tro at felling av ærfugl kan ha en kortvarig lokal effekt på skadebildet. I dette tilfellet er det søkt om felling av ærfugl som gjør skade innenfor et svært stort område (12 skjellanlegg ifølge Fiskeridirektoratet), og det søkes om fellingstillatelse over flere måneder. For å stoppe eller begrense en skadesituasjon i dette store området i en periode på flere måneder, må det trolig felles et større antall fugler. Det er ikke ønskelig ut fra artens bestandsutvikling og forvaltningsstatus. Ut fra foreliggende informasjon vurderer Fylkesmannen at vilkåret ikke oppfylles.

- e. Ærfuglen har en ugunstig bestandsutvikling. Den er ført opp på den norske rødlisten (2015) som Nær Truet, på den svenske som Sterkt Truet (2020), og den globale som Nær Truet (2015). Bestandene synes å gå tilbake de fleste steder. Det er trolig flere årsaker til denne tilbakegangen; tett bestand av mink som predaterer ærfugl, jakt som utøves på Sør- og Østlandet, økende havørnbestand som predaterer på ærfugl, forstyrrelser i hekkeområder, dårligere kondisjon og overlevelse forårsaket av forstyrrelser i fødesøksområder, dårligere kondisjon forårsaket av endret næringstilgang som følge av endringer i livsmiljøet, mm. Individene som er i Trøndelag om vinteren er både «stedegne og langveisfarende». Det er blant annet kjent at ærfugl trekker fra Østersjøområdet til Midt-Norge for å overvintre og har returtrekk om våren. Som en følge av dette er det grunn til å anta at det er individer fra den svenske bestanden, som er sterkt truet, i Midt-Norge vinterstid. Ærfugl har på grunn av sin status stor nasjonal forvaltningsinteresse (kilde Miljødirektoratet). Denne «merkelappen» indikerer at arten har stor interesse nasjonalt. Fylkesmannen vurderer det som ugunstig for ærfuglens situasjon å innvilge felling i et så stort omfang som må til for å stoppe skadesituasjoner i dette området. Fylkesmannen mener det vil kunne bidra til å styrke artens negative bestandssituasjon. Fylkesmannen mener at vilkåret ikke oppfylles.

I denne saken er det en avveining mellom den beskrevne skadesituasjonen, muligheter for ytterligere forebyggende tiltak, mulighetene til å stoppe eller begrense skadesituasjonen ved å felle noen ærfugl i et så stort område, og bestands- og forvaltningsstatus til ærfugl. Ut fra vilkårsvurderingen vurderer Fylkesmannen at et mindre uttak av ærfugl i et så stort område over en lang periode i liten grad er egnet til å stanse eller vesentlig begrense skadesituasjonen (pkt. d). Erfaringer med tidligere innvilgede fellingstillatelser støtter en slik vurdering. Videre har ærfuglen en ugunstig bestandsutvikling, og det er ikke ønskelig å forverre denne ved å innvilge fellingstillatelser (pkt e). Fylkesmannen påpeker også generelt, ved behandling av søknader om tillatelse til å dyrke skjell, at skader og ulemper forårsaket av faunaen må påregnes ved drift av anlegget, og at søker selv bør iverksette tiltak for å forebygge viltskader. Dette vektlegges i Fylkesmannens vedtak. Fylkesmannen vurderer, på nåværende tidspunkt, og ut fra foreliggende informasjon at det ikke er grunnlag for å innvilge fellingstillatelse på ærfugl.

Vedtak

Fylkesmannen vurderer, på nåværende tidspunkt og ut fra foreliggende informasjon, at det ikke er grunnlag for å innvilge fellingstillatelse på ærfugl. Fylkesmannen mener at skader og ulemper forårsaket av faunaen må påregnes når blåskjell ikke er beskyttet. Dersom problemene fortsetter vil Fylkesmannen anbefale at det ses på muligheten for å etablere en fysisk sperre som hindrer ærfugl å få tilgang til blåskjell i anleggene.

Fylkesmannen fatter slikt vedtak i medhold av Naturmangfoldlovens § 18 og tilhørende forskrift om skadefelling, dødt vilt og bruk av vilt i oppdrett, forskning og dyrepark (viltforskriften) av 1.4.2020.

Dette vedtaket kan i medhold av forvaltningsloven påklages til Miljødirektoratet innen tre uker fra mottakelsen av dette brev. Eventuell klage stiles direktoratet, men sendes Fylkesmannen.

Med hilsen

Gry Tveten Aune (e.f.)
seksjonsleder
Klima- og miljøavdelingen

Bjørn Rangbru
seniorrådgiver
Seksjon naturmangfold

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Åfjord kommune Øvre Årnes 7 7170 ÅFJORD
Ørland kommune Postboks 43 7159 BJUGN

Likelydende brev sendt til:

NORGESKJELL AS Austdalsveien 258 7170 ÅFJORD
SNADDER OG SNASKUM AS Kvithyllveien 199 7100 RISSA